

змісту та якості фахової перепідготовки спеціалістів. Такі заходи, що обов'язково повинні містити елементи інновації, для реальної їх реалізації, також повинні бути належним чином забезпечені фінансово.

Інноваційний розвиток аерокосмічної вузівської освіти і науки за нинішніх умов потребує цілеспрямованого державного регулювання. Проект Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2008-2012 роки [5], як на наш погляд, потребує удосконалення з урахуванням вимог сьогодення. Зокрема доцільно доповнити перелік основних завдань Програми, закріплених у додатку 2 розділу «Завдання і заходи» таким абзацом: «підготовка широкого кола педагогічних кадрів для здійснення аерокосмічної освіти молоді; підготовка фахівців для створення нових наукоємних технологій та ведення фундаментальних наукових досліджень».

Література

1. Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф. Міжнародне право: підручник. К.: КНТ, 2009. 752 с.
2. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державного регулювання космічної діяльності. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66298.
3. Утко-Масляник Ю.М. Правові аспекти співробітництва держав – членів Європейського Союзу у космічній сфері: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Харків, 2018. 12 с.
4. Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації. Київ: Інс-т досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, 2019. 342 с.
5. Про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2019-2023 роки. Проект Закону. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH7AP00A.html.

УДК 336.279 (477) (043.2)

Ніколаєнко Т.Б., д.ю.н., доцент,
Національна академія Державної прикордонної
служби України, м. Хмельницький, Україна

ПРОБЛЕМА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

У наш час багато підприємств України знаходяться на межі банкрутства і досить багато вже збанкрутували, тому дослідження цієї проблеми є досить актуальним. До недавнього часу для більшості суб'єктів господарювання процеси банкрутства були мало відомі. Лише в період реформування економіки відчутними стали такі економічні явища

як нерентабельність, неплатоспроможність підприємств.

Характерними ознаками фінансової кризи підприємства є скорочення попиту на його продукцію, і, як наслідок, зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, держбюджету та банкам; затримки з виплатою заробітної плати працівникам. Кількість таких підприємств в економіці України постійно зростає. При чому тенденції банкрутства поширюються не лише на окремих суб'єктів господарювання, а й на цілі галузі економіки.

Серед законодавчих актів, які регулюють відносини власності значне місце належить Закону України «Про власність», Закону України «Про банкрутство підприємств» та іншим законам. На жаль, Закон України «Про банкрутство», прийнятий у травні 1992 р., не відповідав вимогам економіки і мав багато недоліків. Головний з яких – його спрямованість не на санацію і поліпшення платоспроможності підприємств, а на їх ліквідацію. Зокрема, законом було передбачено досить прості причини визнання підприємства банкрутом. Для прийняття арбітражним судом рішення про фінансову неплатоспроможність або про загрозу її виникнення, кредиторам достатньо було подати до судових органів інформацію щодо фінансово-майнового стану боржника [4].

Статистика американських і європейських ринків свідчить, що зі 100% новостворених компаній лише 20% продовжують своє існування після 3 років роботи. При чому з цих 20% після 6 – 8 років існування залишається знову лише 20%. Якщо підрахувати загальний результат, то тільки 4 – 5% компаній існують більше 9 – 10 років. Ця закономірність існує в усіх країнах, на всіх типах ринків [2, с.113].

Згідно чинного законодавства, банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури [1]. Також це таке економічне становище суб'єкта господарювання, яке виникло в результаті розвитку та поглиблення кризових явищ, зумовлених зовнішніми та/або внутрішніми факторами, що призвело до системної кризи. При цьому обов'язковою ознакою банкрута є його неплатоспроможність, неможливість здійснення платежів за борговими зобов'язаннями перед кредиторами [3, с.110].

За своєю суттю явище банкрутства є одним із способів відбору суб'єктів господарювання. У ринковій економіці банкрутство підприємств є нормальним явищем. Право на звернення до господарського суду із заявою про порушення справи про банкрутство мають боржник і кредитор. Справа про банкрутство порушується господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора (сукупні вимоги кредиторів) складають не менше ніж 300 мінімальних розмірів заробітної плати (з 2017 року – 960 тис. грн.).

Залежно від цілей та змісту банкрутства законодавством передбачено

такі судові процедури: розпорядження майном боржника, мирова угода, санація (відновлення платоспроможності боржника), ліквідація банкрута. Арбітражний суд визнає боржника банкрутом за відсутності пропозицій щодо проведення санації або незгоди кредиторів з її умовами.

Як свідчать статистичні дані, в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення числа неплатоспроможних підприємств (підприємства України, за винятком малих підприємств та бюджетних установ, у 2016 році отримали 168,026 млрд. грн. збитку до оподаткування [5]) та, у свою чергу, зростання кількості підприємств, до яких застосовуються вимоги Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Варто зазначити, що основною метою банкрутства є не ліквідація підприємства, а задоволення вимог кредиторів через визнання боржника банкрутом.

Світова практика показує, що ефективність застосування механізму банкрутства, за умови використання всіх можливих інструментів є достатньо високою. Проте, для цього необхідними передумовами є наявність розвиненої економіки, стабільність фінансової системи, прийняття та стабільність відповідних нормативно-правових актів із питань банкрутства, ефективна інвестиційна політика, впровадження системи моніторингу, застосування анти-кризових заходів із метою попередження банкрутства, зниження негативних наслідків впливу окремих факторів на діяльність низки підприємств, економіки країни в цілому, підготовка висококваліфікованих фінансових менеджерів з питань антикризового фінансового управління тощо.

Наслідки банкрутства взагалі є негативними для України: зменшується кількість підприємств, що призводить до зменшення пропозиції товарів, робіт чи послуг, зростає рівень безробіття і виплат безробітним, зменшуються податкові надходження до держбюджету і т.д.

Література

1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 30 червня 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/anot/2343-12>
2. Домбровський В.С. Врахування фази життєвого циклу підприємства як чинника попередження його банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 113-120.
3. Матвієць М.В. Організаційно-економічний механізм регулювання та запобігання банкрутству суб'єктів господарювання. *Держава та регіони*. 2015. № 3. С. 109-113.
4. Плаксюк О.Ф. Діагностика банкрутства як засіб управління фінансовим станом підприємства. *Держава та регіони*. 2016. № 4. С. 157-164.
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.